

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ ТА ВИГОТОВЛЕННЯ АРОМОКОМПОЗИЦІЙ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІЗОРА-КОСМЕТОЛОГА

Казакова В.С., Казакова І.С.

Національний фармацевтичний університет, м.Харків, Україна

Вступ. Використання ефірних масел - найдавніше мистецтво застосування сировини природного походження, яке, отримавши наукове обґрунтування, стало актуальним методом сучасної косметології. Ефірні масла являють собою складний багатокомпонентний комплекс, що містить різноманітні органічні сполуки. Їх чисельність у певних видах рослини може сягати сотні і більше найменувань - наприклад, в маслі лаванди міститься 160 діючих речовин, у маслі чайного дерева - понад 300 сполук, масло рози містить близько 1000 компонентів. Саме завдяки такій варіабельності хімічного складу, ефірні масла здатні діяти не тільки на шкірні покриви, забезпечуючи косметичний ефект, а й впливати на організм в цілому, маючи широкий діапазон ще й терапевтичних властивостей. При цьому, враховуючи особливий попит споживача на натуральну, безпечну продукцію, особливої актуальності набувають саме аромокосметичні засоби по догляду шкірою і її придатками.

Мета дослідження. Враховуючи вищезазначене, метою роботи є систематизація аромокомпозицій, представлених на сучасному споживчому ринку України.

Методи дослідження. У якості методів дослідження були застосовані методи аналізу відкритих інформаційних джерел – довідково-інформаційного видання «Компендіум», інструкцій по застосуванню даної категорії аромокосметичної продукції. Як об'єкти дослідження були вивчені аромокосметичні засоби, представлені на споживчому ринку України.

Основні результати. Біологічна активність ефірних масел проявляється у антимікробній, ранозагоювальній, протизапальній, протигрибковій, тонізуючій, дезодоруючій та ін. діях. При цьому, рівень дозування масла безпосередньо впливає на його ефект. У практичній діяльності провізора-косметолога аромокосметична продукція найчастіше застосовується у формі суміші певних ефірних масел, які визначаються як «аромокомпозиції», та внаслідок збагачення хімічного складу, здатні збільшувати спектр варіабельності їх застосування. Наприклад, для усунення косметичних недоліків, пов'язаних із проявами целюліту шкіри, застосовують композицію ефірних масел, які проявляють розігриваючий, дренажний ефекти, сприяючи розщепленню підшкірного жиру. В суміші для масажу додаються масла, які запобігають механічному пошкодженню шкіри, надають пом'якшувальний ефект тощо. З метою забезпечення позитивного косметичного ефекту та запобіганню можливої побічної дії, процес створення, виготовлення та застосування аромокомпозиції повинен відбуватися за певними правилами, які, у своїй більшості, мають емпіричний характер. Нами здійснено систематизацію основних правил створення та приготування аромокомпозицій.

Застосування правила «синергії», яке пов'язане із ефектом посилення терапевтичної та/або косметичної дії масел при їх об'єднанні. Вплив суміші

виявляється сильнішим, ніж сумарні ефекти від застосування кожного ефірного масла окремо. Правила поєднання масел з метою посилення їх сумісної дії мають емпіричний характер та наведені у багаточисельних інформаційних матеріалах.

Застосування правила «**гармонії**». Доведена раціональність сполучення масел однотипного складу, отриманих з рослин одного сімейства. Наприклад, до таких груп масел можна віднести цитрусові, миртові, квіткові, хвойні масла. Гармонійно поєднуються масла рослин, які містять однакові компоненти у своєму хімічному складі.

Виключення ефекту **інгібіції**, який є протилежним синергії, тобто ослаблення дії тих чи інших інгредієнтів в присутності інших. Не варто поєднувати масла, які володіють протилежними функціями, також не рекомендоване поєднання стимулюючих, тонізуючих масел в композиції розслаблюючої дії тощо.

Правило «**комплементарності**» - здатності ефірного масла вносити додаткові відтінки в ароматичний букет композиції, іноді змінюючи кардинально його акценти. Вводячи «комплемент» до певної ефірної олії, зазнають змін як склад, так і дія суміші, внаслідок чого змінюється її базові характеристики, усувається або нівелюється неприємний для психологічного сприйняття запах. Наприклад, аромокомпозиція, що володіє позитивними терапевтичними та/або косметичними властивостями, має занадто «важкий» аромат. Поліпшити «звучання» суміші можна додаванням комплементарного аромату, який надасть такий суміші більш м'який відтінок запаху.

Комплементарних ароматів може бути більше одного, але не більше трьох. Велика кількість різнорідних комплементів створює «штовханину» запахів і не здатна забезпечити гармонію композиції.

Правило **летючості**, яке визначається необхідністю наявності у композиції здатності забезпечувати свої здібності на протязі певного часу. У різних ефірних масел здатність летючості може відрізнятися в кілька разів, за рівнем якої їх поділяють на високо-, середньо- та низько летючі. При складанні ароматичної суміші з декількох ефірних масел, їх вибір ґрунтується на сполучуваності за ступенем летючості їх компонентів.

Обов'язковим правилом приготування аромокомпозиції є **використання масла-основи** - базового масла, кількість якого до відповідного співвідношення становить 10 мл.

Щоб скласти аромокомпозицію необхідно:

- 1) Визначити її призначення. Також при виборі ефірних масел необхідно враховувати індивідуальні особливості людини. Відповідно до цього слід вибрати певні види масел-сінергетиків, кожне з яких відноситься до різних груп летючості, в рівних пропорціях (для початку по одній краплі). Перед нанесенням на шкіру суміш масел слід розвести в жирному базовому маслі.
- 2) Нанести отриману суміш на складений в декілька разів папір і вдихати аромат з інтервалом в півгодини; при необхідності додати в суміш одну краплю комплементарного масла і знову зробити оцінку запаху.
- 3) Далі в базове масло крапельно додати обрані ефірні масла, в залежності від необхідного дозування.

- 4) Отриману суміш акуратно перемішати і залишити на певний час в залежності від призначення композиції – наприклад, парфумерні композиції слід витримувати від доби і більше (для гармонізації букету).
- 5) Перевірка чутливості клієнта до дії ефірних масел. Всі ефірні масла перед застосуванням повинні бути протестовані на індивідуальну чутливість. Для цього проводиться спеціальний тест на окремих ділянках тіла, реакція людини на який визначає безпечність аромосумішей для їх подальшого практичного використання.

Висновки. Систематизовані методики створення та виготовлення аромокомпозицій для застосування у косметичному догляді за шкірою та її додатками. Отримані дані покладено в основу створення інформаційно-довідникового видання по аромокосметичній продукції з метою її використання у практичній діяльності провізора-косметолога.

Список літератури

1. Компендіум on line. URL: <http://www.compendium.com.ua/> (дата звернення: 01.03.2020).
2. Український ринок парфумерно-косметичної продукції. Асоціація «Парфумерія та косметика України». URL: <http://arpu.ua/rinkovidoslidzhennya-ta-statistichni-dani/parfumerno-kosmetichnij-rinok-ukraini.htm> (дата звернення 01.03.2021).
3. Ирисова О.А. Ароматерапия: Практическое руководство./О.А. Ирисова.- Москва: Изд-во МГУ, 2002. - 128 с.
4. Зворыкина А.А. От гвоздики до сандала: Ольфакторная азбука и путеводитель по миру натуральных ароматов./А.А. Зворыкина. – Москва: Перо, 2016. – 176 с.
5. Bowles E.J. The Chemistry of Aromatherapeutic Oils. – New Yourk, Copyright, 2003. – 223 p.
6. Buckle J. Clinical Aromatherapy: Essential Oils in Healthcare. – 3 rd Edition. – Churchill Livingstone, 2015. – 426 p.
7. Carter Ann, Mackereth P.A. Aromatherapy, Massage and Relaxation in Cancer Care: An Integrative Resource for Practitioners – Singing Dragon, 2017. – 233 p.
8. McGuinness Helen. Aromatherapy: Therapy Basics. – 2 nd edition. – Hodder Education, 2003. – 256 p.
9. Millman Elana. Aromatherapy for Sensual Living: Essential Oils for the Ecstatic Soul. – Skyhorse, 2015. – 240 p.